“Sabiem que hi havia traïdors al carrer i vam sortir a netejar-lo”

Què fa que un jove de 26 anys doni la vida per la pàtria, per un Govern, per un home? Milers de turcs van sortir al carrer la nit del 15 de juliol per defensar el Govern islamista de Recep Tayyip Erdogan. Selim i la seva família continuen allí, celebrant que han vençut als colpistes.

*Reportatge de **Lara Villalón***

EFE

Són gairebé les set de la tarda i Selim tanca la botiga de mocadors de seda al Gran Basar, un dels mercats més grans i antics d'Istanbul. Sorprèn l'energia que desprèn després de deu hores treballant dret. "Vindràs avui al carrer Vatan? Jo ja estic preparat", comenta al veí de la botiga del costat. Selim fa més de cinc nits que surt al carrer per celebrar que l'intent de cop d'Estat a Turquia ha fracassat i que el poble turc defensa la democràcia i fa costat al seu president, Recep Tayyip Erdogan. "Segueixo al carrer perquè estic molt feliç. No podem deixar els carrers buits després del que ha passat. Hem de celebrar que els militars no han triomfat, que el nostre país és lliure", comenta.

La nit de divendres Selim dormia a casa seva a Fatih, un dels barris més conservadors de la ciutat, quan unes trucades el van despertar. "Un amic em va dir que hi havia tancs al pont del Bòsfor i vam decidir sortir al carrer. Al principi pensàvem que era un altre atac terrorista, però quan vam veure que els militars disparaven a civils ens vam adonar que era un cop d'Estat". Selim va trucar al seu pare, Ahmet, que es va unir a la protesta. "En aquell moment pensava en el cop del 1980 i va ser horrible, no volia que els meus fills visquessin una situació semblant. No vull que ens governin els militars. Vaig sortir al carrer decidit a donar la meva vida pels meus fills i per Turquia", comenta el pare.

Van anar en cotxe fins al carrer Vatan, on hi ha la Prefectura de policia de la ciutat. "Sabíem que hi havia traïdors al carrer i vam sortir a netejar-lo. La policia havia demanat ajuda i vam anar a protegir-la de qualsevol assassinat. Tots els turcs som germans i no ens hauríem de disparar", afegeix Selim. Poc després, el primer ministre Binali Yildirim va admetre que hi havia un intent de cop d'Estat i el president Erdogan va demanar en una entrevista a través de FaceTime que tots els turcs sortissin al carrer a defensar la democràcia. "La gent anava ocupant els carrers com un riu, amics del barri vam repartir-nos en diferents punts. Uns van anar al pont del Bòsfor, d'altres a Vatan, d'altres al centre de la ciutat... vam fer tremolar els carrers" explica Selim amb entusiasme. El seu pare, més serè, tenia por que els militars guanyessin el cop: "Després del cop de 1980 els musulmans vam ser rebutjats, vam patir molt. Erdogan ens dóna l'oportunitat d'expressar-nos", afegeix.

El Partit de Justicia i Desenvolupament (AKP) va arribar al poder l'any 2002 després d'una gran crisi financera i d'un fort desgast del kemalisme, un moviment polític hereu del fundador de la república, Mustafa Kemal Atatürk. Durant anys les polítiques kemalistes van promoure un Estat secular, amb un gran suport a les ciències i l'educació pública. Però també una nació única, amb el concepte d'una raça, una nació i una llengua. Una política que negava la diversitat religiosa i ètnica que componia el seu territori.

Durant les dues primeres legislatures d'Erdogan, el partit va fer una gran obertura democràtica. Es van avançar alguns capítols per entrar a la Unió Europea, es va discutir obertament sobre el genocidi armeni, sobre reduir la influència dels militars en el Govern, es van iniciar converses de pau amb el Partit dels Treballadors del Kurdistan PKK (considerat organització terrorista a Turquia, la Unió Europea i Estats Units), i es va donar una mà a les minories ètniques del país. L'AKP era presentat internacionalment com un model que compatibilitzava l'islamisme amb l'economia de mercat i la democràcia.

Amb el temps, per poder continuar en el poder, Erdogan ha hagut d'exercir cada vegada més pressió sobre l'oposició i ha acabat polaritzant molt la societat, fomentant l'eterna divisió entre kurds, kemalistes i islamistes. La seva imatge de polític obert i democràtic ha anat minvant cada vegada més de pressa. Les revoltes de Gezi del 2013 en van ser la prova. Una manifestació per protegir un dels últims espais verds que queden al centre d'Istanbul, va derivar en protestes massives que es van estendre per tot el país contra el govern de l'AKP. La revolta va ser sufocada amb molta violència per part de les forces de seguretat, que van matar vuit ciutadans.

La seva imatge entre els kurds també s'ha desgastat molt. El Govern de l'AKP, que havia generat molta controvèrsia entre els nacionalistes turcs per voler negociar un alto el foc amb →

EFE

→ el PKK, manté des de fa gairebé un any el toc de queda a moltes ciutats kurdes del sud-est del país. L'exèrcit ha ocupat i bombardejat diverses ciutats i els combats entre les guerrilles kurdes i les forces de seguretat turques només han cessat durant el cop d'Estat. Amnistia Internacional i Human Rights Watch ha acusat el Govern turc d'utilitzar tancs i artilleria contra civils.

Curiosament, tres dels militars d'alt rang arrestats per la seva vinculació a l'intent de cop d'Estat, Avni Angun, Ahmet Otal i Adem Huduti, van dirigir operacions contra guerrilles kurdes a les ciutats de Yüksekova i Cizre.

"Diuen que Erdogan és un dictador, sobretot gent d'altres països, però no ho és. Ha fet per Turquia tot el possible. Ha estat al poder més de deu anys i tot el que volíem els musulmans ha passat. Estem creixent junts i Erdogan està fet per ser president. És un líder fort," comenta Selim. I afegeix que el president triomfa perquè "no ha fet separació entre nacionalistes i religiosos, entre turcs i kurds".

Un dia després del cop, quan famílies senceres van sortir al carrer a celebrar la victòria del govern, Erdogan va enviar un SMS a tots els seus ciutadans perquè continuessin "aixecant-se per la democràcia i per la pau" perquè "el perill encara no ha passat". Però van ser únicament els seguidors d'Erdogan els qui es van aixecar contra el cop? No, tots els partits de l'oposició es van declarar en contra del cop militar, tot i que són minoria els qui van sortir al carrer. "Per això parlo dels turcs com a germans. Nacionalistes, la policia, musulmans, laics, tots vam sortir al carrer", afegeix Selim.

En les celebracions en contra del cop d'Estat, s'han pogut veure també seguidors del partit ultranacionalista MHP i alguns membres del principal partit de l'oposició, el socialdemòcrata CHP, que també ha convocat una marxa contra el cop diumenge 24 de juliol. No obstant, la majoria de càntics que coregen els manifestants són consignes islamistes. "Al carrer cridem el que ens surt del cor. Cridem per la llibertat, per la democràcia i per Al·là", comenta Selim.

Una altra crida que s'escolta a les marxes és legalitzar la pena de mort. Una iniciativa que el president ha proposat en diverses ocasions durant la seva última legislatura, i que després del cop han corejat amb força els seus seguidors. Erdogan ha declarat que si el Parlament aprova reimplantar la pena capital, ell com a president també l'aprovarà. Selim opina que els soldats de baix rang simplement obeïen ordres, "no estic enfadat amb ells, no podien fer res, no tenien prou força per anar contra els seus caps". En canvi, creu que els militars d'alt rang sí que mereixen un tracte diferent: "Ens han traït, han traït el país. Vam confiar en ells i els vam donar un alt rang i mira com ens ho paguen. Han matat molta gent". Fatma, la mare de Selim, volia pena capital per a tots, però quan va veure les imatges del cop a la televisió (ella i les seves filles es van quedar a cada durant la nit de divendres per seguretat), va canviar d'idea. "Els soldats de baix rang són nens. No arriben als vint anys, pobres. No puc imaginar què deuen sentir les seves famílies, el meu fill té només 26

Simpatitzants del president turc, Recep Tayyip Erdogan, sostenen banderes turques durant una manifestació contra el fallit cop d'Estat, el dijous 21 de juliol de 2016, al pont del Bòsfor, a Istanbul, Turquia. Baix, Selim, que s'estima més que no se'l reconegui a les fotografies, a la seva botiga de mocadors.

anys. Només seguien ordres i no els podem culpar". "Els militars són xais que segueixen ordres, a qui hauríem d'arrestar és Gülen", interromp Ahmet, en referència al clergue musulmà Fethullah Gülen, a qui el govern acusa de ser l'ideòleg del cop. "Fa anys que està aliat amb els militars i aquest cop ha intentat posar fi al Govern. És un boig, mereix un càstig", afegeix Selim.

Fethullah Gülen, exiliat a Pennsilvània, dirigeix una confraria islàmica a Turquia que sovint es compara a l'Opus Dei però musulmana. Durant anys ha dirigit escoles i universitats que ensenyaven la seva visió del món i de l'islam, i també es creia que tenia seguidors infiltrats en l'aparell de l'Estat, sobretot en el cos judicial i de les forces de seguretat. Des que l'AKP va pujar al poder, Erdogan anava de la mà amb Gülen; no obstant, durant l'any 2012, quan Erdogan va decidir iniciar converses amb el PKK, els gulenistes es van mostrar contraris a la iniciativa i van començar a anar en contra del Govern. Primer van intentar processar el cap dels serveis secrets turcs, Hakan Fidan, que havia tingut converses secretes amb el PKK. El 2013, seguidors de Gülen presumptament infiltrats en l'aparell judicial van destapar casos de corrupció que implicaven la cúpula de l'AKP.

Ara el Govern turc n'ha demanat públicament l'extradició als Estats Units per poder jutjar-lo. La plaça Taksim, cor de les protestes antigovern des de fa anys, fa dies que és ocupada per ciutadans islamonacionalistes que defensen el cop fallit. Fa dies que hi han penjat un ninot per demanar l'execució dels militars traïdors a la pàtria. Durant la nit del dimarts, es va penjar un gran cartell al Centre Cultural Atatürk (AKM), on tradicionalment onejava la bandera turca i un retrat de Mustafa Kemal. En la nova pancarta hi deia "Fetus [en referència a Gülen], gos de Satanàs, us penjarem a tu i els teus gossos amb les vostres corretges. Amb l'ajuda de Déu, farem onejar la bandera de la democràcia al cel". El dia següent es va enretirar i van penjar un mural amb els noms dels quasi 300 morts durant la nit del cop.

La cancellera alemanya Angela Merkel ha deixat ben clar que si Turquia reinstaura la pena de mort, no podrà formar part de la Unió Europea. Curiosament, el Govern de l'AKP va abolir la pena capital l'any 2004 per poder obrir un altre capítol d'accés a la UE. Les institucions europees també s'han mostrat preocupades per "l'onada de detencions i acomiadaments", citava una portaveu alemanya. A Selim no el preocupa massa que la UE no accepti les accions que està emprenent el Govern d'Erdogan després del cop. "Sempre tenen una excusa. És massa musulmà, és massa repressiu, etc. Turquia no és un país laic, sinó que té un Govern laic i la UE ha d'aprovar les nostres demandes. Estem ajudant molt Europa mentre acollim refugiats". Quan li preguntem sobre la possibilitat de crear més aliances amb països d'Orient Mitjà també ho rebutja. "No som com Iran, ni com Aràbia Saudita, no som àrabs. Turquia és diferent, aquí viu gent de totes les nacionalitats, de totes les religions", afegeix.

Són les onze de la nit i Selim encara camina prop de la prefectura de policia d'Istanbul fent onejar una bandera turca. Prim i llargarut, va ben mudat i repentinat com si acabés de començar el dia. "Em sento molt feliç i molt orgullós de ser turc, per fi s'ha demostrat que som germans i estem units", afegeix. Com que el cop no ha triomfat, veu que el país es recuperarà ràpidament. El president Erdogan continua enviant SMS als seus ciutadans "Cridem el nostre poble per protegir la voluntat nacional i la democràcia a totes les places del país". Des del Govern diuen constantment que hi ha la possibilitat d'un segon cop d'Estat, que la democràcia encara no està fora de perill. En la seva cerca de traïdors, ja han acomiadat més de 60.000 persones i hi ha prop de 7.000 detinguts. •